

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIII.

V Ljubljani, 30. novembra 1900

List 48.

Sv. Cecilija.

Vse časti te, sveta deva,
vneto danes te slavi,
vse, kraljica pesmi svete,
pesem slavno peva ti! —
Daj, o daj, Cecilija
pesmi svete nam duha!

Čisto si se zaročila
ženinu nebeškemu,
radost svetno v prah teptala
zvesta Jezusu Bogu.
Prosimo, Cecilija,
sprosi čistost nam srca.

Šla pogumno si v trpljenje,
draga ti je bila smrt,
saj te smrt je, cvetko božjo,
presadila v rajski vrt. —
Naj pogumno tudi mi
smrt premagamo kot ti!

ANTON BONAVENTURA,

po božji in apostolskega sedeža milosti
knežskof ljubljanski

vsam vernikom svoje škofije mir, srečo in blagoslov
v Gospodu našem Jezusu Kristu.*)

Še nekoliko tednov in vršile se bodo volitve za državni zbor. Moške raznega mišljenja se vam ponujajo za zastopnike in se vam priporočajo, da za nje glasujete. Priporočajo se vam po časnikih, pa tudi osebno. Kakor čujem, so se v nekaterih krajih silne strasti vnele, pa se mnogo greši zoper peto in osmo zapoved Božjo.

*) Ta list naj se prebere vernikom v cerkvi zadnjo pobinko nedeljo dne 25. novembra.

V tem vrenju sem kot vaš višji pastir dolžan, poučiti vas o pomenu bližnjih državno-zborskih volitev, da bote mogli mirno pred Bogom presoditi, kakšne zastopnike morate voliti, da bo v čast Božjo, v obrambo sv. vere, in v vašo ne samo večno, ampak tudi časno korist.

1. Kristus Kralj.

Da bote mogli preceniti važnost volitev in spoznati, za kaj se gre, spomniti vas moram na temeljito resnico vsega krščanstva, namreč na to, da je Kristus pravi Bog in človek, zato pa tudi naš Kralj. On nas je ustvaril in odrešil, prav vse imamo od njega: zato je On naš gospodar in zapovednik.

In res, dal nam je zapovedi, pa hoče, da jih spolnujemo. In kako so važne zapovedi Božje za posamezne ljudi, pa tudi za občine, dežele in države. Prve tri nas poučujejo o dolžnosti do Boga, kako moramo v njega verovati in ga moliti, kako se varovati kletev in krivih priseg, kako posvečevati nedeljo kot dan Gospodov. V četrti ureja Bog življenje v družini, državi in cerkvi, ker zapoveduje podložnim spoštovanje in podložnost do poglavarjev, poglavarjem pa resno skrb za vsestransko korist podložnikov. V peti varuje naše zdravje in življenje, ker zabranjuje jezo, sovraštvo, nevoščljivost, prepire, zmerjanje, pretepe in ubojstva. V šesti in deveti varuje našo telesno neoskrunjenost in zakonsko zvestobo. V sedmi in deseti brani naše premoženje, ker prepoveduje tatvino, škodo, goljufijo, oderuštvo, krivo mero in tehtnico. V osmi se zavzema za poštenost v skupnem življenju in za naše dobro ime, ker obsoja laž, opravljanje, obrekovanje,

natolcevanje, sumničenje, krive sodbe, krivo spričevanje.

To hoče Bog, naš stvarnik; po teh zapovedih se mora vesti posamezen človek, sin in oče, delalec in gospodar, kupec in prodajalec, podložnik in poglavar: po njih se mora vesti občina, namreč župani in občinski zastopniki, po njih dežela, namreč deželni poglavarji in razni uradniki, po njih država, namreč vsi vladarji in postavodajalci. Pred Bogom smo vsi kar nič, prave sirote: le od Njega imamo vse. Pa tudi kako mile in nam primerne so Njegove zapovedi! Da bi jih le vsi spolnjevali!

To je torej Bog in oblast Njegova nad nami. On je naš pravi Kralj; vsaka oblast na zemlji je le od Njega, ter mora na to gledati, da se zapovedi najvišjega Kralja izpolnujejo; vse postave katerihkoli oblasti na zemlji se morajo natančno vjemati z zapovedmi Božjimi. Le potem bo na zemlji pravi red in blagoslov Božji. Ako bi se pa ljudje Bogu uprli, ako bi mali, večji in morda najvišji poglavarji na zemlji svojo oblast proti zapovedim Božjim zlorabili, potem miru in reda, pa tudi blagoslova Božjega biti ne more.

2. Proč od Kristusa Kralja!

Naše strasti pa vpijejo z Judi: nočemo, da Kristus nad nami vlada, proč ž njim in Njegovimi zapovedmi, prosti hočemo biti in sami svoji. Tako so strasti vedno vpile; v devetnajstem stoletju so pa vedno več oblasti dobivale v vsem družabnem življenju. Naj samo nekatere stvari omenim.

Zamamni klic po prostosti odmeva skozi vse stoletje. Vsak naj sam za-se skrbi, da si gospodarsko opomore in se popne do kar močre visokega blagostanja, saj bo društvu dobro, ako bo posameznikom dobro. Temu sebičnemu prizadevanju ne sme država nobenih ovir postaviti, ampak odstraniti obstoječe ovire, da se more prosto razvijati. Zato naj bode obrt vsakemu prost, ne pa navezan na poseben stan; vsak človek naj se naseli, kjer hoče, da si išče svojih gospodarskih koristi prosto kjer in kakor hoče; naj bo prosto posestva zadolževati in vse razdrobiti, da tudi posestva prosto prehajajo iz roke v roko: prosto naj bo za denar zahtevati obresti, kakorkoli visoke. Sploh naj bode prosto, da se človek s človekom bori v obrtu, trgovini kmetiji; v taki borbi si bo vsak prizadeval napredovati in napredek človeštva bo velikanski. Za to prizadevanje so pa delalci potrebni, dati se jim mora plača. Delalna sila se kupi: če se jih več ponuja, bolj ceno; če se jih malo po-

nuja, bolj drago; ako delalec opeša, odpusti se slobodno, in ako mu plača ni všeč, naj slobodno gre. Gospodarju tudi ni mar, kako delalec npravno živi, da mu le dela, pa se slobodno vsi razuzdanosti prepusti. V tem vrvenju velja samo osebna korist, npravni zakon ali božja zapoved do sem ne sega. To so na sebičnosti osnovani novi nauki XIX. veka! In kak sad so prinesli?

Močnejši v društvu premagujejo. Kdor ima denar, more si napraviti tovarno in stroje, najeti delalcev, nabaviti surovin, more mnogo in dober kup proizvajati, vsled tega padajo manji samostalni obrtniki in trgovci; kmet mora za dolg zastaviti vse svoje posestvo, dobi denar za visoke obresti, ne more plačevati, vse posestvo se mu proda in to po raznih spletkah prepogostokrat daleč izpod vrednosti; delalcev je zmiraj več, vse vre v tovarne, ker drugod ni zaslužka, zato je v tovarnah plača pičila in slaba. Da bi se več in ceno proizvedlo, jemljó za delo žene in tudi otroke, dela se po dnevu in po noči, dela se ob nedeljah in praznikih brez počitka. Splošno blagostanje ginjeva, premoženje se zliva v roke nekaterih, nasprotje med bogatini in siromaki raste in že se je razvilo v sovražnost.

Tako počenjanje je pa kar naravnost proti postavam Božjim; saj se razdira družina, saj se kvari zdravje delalcev, saj se neti sovrašstvo, podpira lakomnost in uživanje, saj se prestopa sedma zapoved Božja, saj se za Boga in službo Božjo ne mara, saj vlada gola sebičnost, pa zatiranje ubogih.

Da pa tako postopanje olepšajo in vest umire, poprijeli so se slastno naukov nekaterih nesrečnih bogoslovcev, da osebnega Boga ni, da torej tudi Kristus ni Bog, katoliška cerkev ne božja ustanova. Može teh nazorov so se polotili tiska, kjer z zamamno zgovornostjo branijo opisano prostost in svobodomiselnost in strahoviti napredek, pa spodkopavajo vero v Boga, podpihujejo sovrašstvo do cerkve in duhovskega stanu in vabijo ljudi k uživanju ter odvrčajo od službe Božje z neprestanimi veseliciami, zabavami, izleti in plesi. Kar je najhuje, je to, da so si ti može znali dobiti poslancev, ki so v tem Bogu in pravici zopernem duhu postave kovali. Trgovci pa, obrtniki in kmetovalci so zamamljeni z besedo „prostost, napredek“ dajali glasove za svoje grobokope.

To je borba zoper Boga v našem veku; deloma jo gledate in čutite sami. Zato ne bom opisoval, kako se je začela in do ostudnosti razvila v ljubi naši slovenski domovini. Proč od Boga in Njegovih zapovedi! to je klic devetnajstega stoletja.

3. Nazaj h Kristusu Kralju!

Da, nazaj h Kristusu Kralju, nazaj v meje zapovedi Božjih! začelo je doneti po vsej Evropi zadnjih trideset let in doni tudi pri nas Slovencih.

V prvi vrsti so se začeli odločneje boriti za Boga proti pogubni prostosti duhovniki, svetni in redovni, in to v cerkvi in zunaj cerkve.

V cerkvi se povsod napravljajo sv. misijoni in duhovne vaje za vernike vseh stanov in obojega spola. Tu se s pomočjo milosti Božje poučujete o Bogu Stvarniku in Gospodu, o neumrjoči duši, o nalogah življenja; tu se pobijajo naše strasti, posebno prevzetnost, sebičnost, sovražnost, nečistost, nezmernost, ker te od Boga odvrčajo; tu se vabite verniki k sv. zakramentom, k češčenju sv. Rešnjega Telesa. Tako se vodite nazaj h Kristusu Kralju.

Zunaj cerkve pa duhovniki nismo sami. Tu smo združeni z dobrimi neduhovniki, da, tu želimo, naj bi svetni možje vsemu delu bili na čelu, naj bi je oni vodili v duhu Kristusovem, duhovniki pa bi jih podpirali in jim pomagali z vso silo in močjo.

Tukaj zunaj cerkve si pravi katoliški možje prizadevajo utrditi zopet kraljestvo Jezusovo, postaviti zopet vse osebno in družabno delovanje v meje in na temelj Njegovih sv. zapovedi. Zato se oklepajo sv. cerkve katoliške, snujejo pobožna društva, iščejo pri sv. maši, pri cerkvenih govorih, pri mizi Gospodovi razsvetljenja in pomoči v borbi zoper sovražnike Božje in ljudstva. Potem pa okrepčani iščejo raznih sredstev, kako bi se pomagalo delalcu, kako kmetu, kako obrtniku, kako trgovcu.

Da to storé, snujejo razna društva ne na temelju sebičnosti, ampak na temelju vzajemnosti. Ker pa premnoge državne postave to pogubno vsesplošno prosto borbo in sebičnost pospešujejo, zato skušajo priti katoliški možje v zastopstva pri deželnih in državnih zborih, skušajo priti do večine, da bi preustrojili vse postave v smislu zapovedi Božjih in s tem prenovili državo. In res na Nemškem, pa tudi v Avstriji se je mnogo doseglo; pa bi se bilo še več, ko bi se ne bilo od strani liberalnih poslancev vse storilo, da se zabrani napredek v katoliškem duhu.

4. Katoliški shod.

Kakor po vsi Evropi, tako se je tudi med nami Slovenci s pomočjo Božjo začelo na to delati, da se iz vsega našega življenja pri kmetiji, pri obrtniji, pri kupčiji, pri delalstvu in povsod

odstranijo zgoraj opisani, Bogu in zapovedim njegovim protivni nauki, odstrani na teh osnovano družabno postopanje. Ker se ti krivi nauki po slabih časnikih in knjigah med vas širijo, ker so žali Bog, premnogi izobraženi možje polni teh krivih nauk in imajo prav ti možje med vami vplivna mesta, pa na vas pritiskajo in ste torej v nevarnosti, da pravega ne poznate, zato se je sklical katoliški shod in ste se vi nanj povabili.

Na tem shodu so vam dobri katoliški možje odkrivali pogubnost krivih nauk XIX. stoletja in vam kazali, kaj moramo storiti, da se vrnemo nazaj k sv. evangeliju in naukom Jezusovim, da se postavimo zopet na temelj in v meje desetih zapovedi Božjih. Na tem shodu so se sestavile resolucije v luči sv. evangelija, kjer se kratko označuje, kako se klanjajmo Jezusu Kristusu in kako naj prav kot izraz tega poklonstva uredimo versko življenje, kako popravimo šolstvo, kaj naj storimo za kmeta, obrtnika, delalca, trgovca, kakošni naj bodo naši časopisi, kaka naša umetnost in sploh kakošno celokupno naše ustrojstvo.

Shoda ste se udeležili prav obilno, veselo ste poslušali razne poučne govore, navdušeno ste sprejeli jedrnate resolucije, burno ste pozdravljali ne samo svoje slovenske škofe, ampak tudi svoje slovenske svetne gospode, da, ves shod je bil glasen klic slovenskega ljudstva: nazaj h Kristusu, nazaj k njemu v vsem narodnem in domačem življenju!

Pri tej splošni navdušenosti, da se povrnemo nazaj k Jezusu, edinemu učitelju in rešitelju, nas je pa motilo prizadevanje nekaterih izgubljenih sinov vernih naših slovenskih mater, ki so slovenski katoliški shod in prizadevanje njegovo, da se uredi družabno življenje po naukih Kristusa Boga v mejah in na temelju zapovedi Božjih, gledali in sramotili: da, žali Bog, da moram javno reči, dan na dan so si kar naravnost laži izmišljevali in jih po svojih listih po naši mili domovini širili! Žalibog, da te liste podpirajo, obrekovanja njihova širijo in torej vojsko in upor proti Kralju Jezusu netijo možje, ki so v položaju svojem med vami prav vplivni. O, da bi tudi oni spoznali resnico in se nje s celim srcem oklenili! — Kaj ne, vi se pa ne bote dali od njih premotiti, ampak tudi po katoliškem shodu bote vse storili, da se uresniči navdušeni klic: Nazaj h Kristusu!

5. Volitve.

Sedaj bote pa razumeli, kaj volitve pomenijo. Sklepi našega katoliškega shoda namreč

se ne morejo uresničiti, ako nimamo zastopnikov, ki bi v tem duhu v deželni in v državnem zboru delali in s svojim delom odstranjevali pogubne. Bogu zoperne postave. Volitve v deželni zbor bodo pri nas prihodnje leto, volitve za državni zbor so pa že pred durmi. Volilno gibanje se je začelo po vsi Avstriji. Povsod je huda borba, prav slična kakor pri nas. Katoliški možje se trudijo ljudi poučiti, da bi poslali na Dunaj može, ki branijo načela enaka sklepom našega katoliškega shoda, želeči, da se po teh možeh na Dunaju vsa naša država pripelje nazaj h Kristusu Kralju. Nasprotniki pa, katerim so slabe šole, slabe knjige in slabi časopisi zmešali glavo in zastrupili srce, napenjajo vso moč poslati na Dunaj može, ki bi na dosedanjem potu šli še naprej in državo še dalje zapeljali od Boga, še bolj odtrgali od Kristusa Kralja. Daj Bog, da zmagajo njemu pokorni katoliški možje.

Kaj pa vi, premili v Kristusu? Kam se bote obrnili vi? Hočete li še dalje od Boga in in Kristusa svojega? Hočete li vi, kmetovalci, vi obrtniki in trgovci, hočete li vi delalci še bolj globoko propasti? No, pa dajte svoje glasove možem nasprotnikom in grdilcem slovenskega katoliškega shoda.

Ali kaj sem rekel? O, saj vem, da vi tega nečete, saj vem, da se vi od Boga in Kristusa svojega odtrgati nečete, saj vem, da od'čno hočete, naj vlada v vsem našem življenju Bog po zapovedih svojih, saj niste zastoj tako navdušeno odobraval katoliškega shoda: zato tudi vem in sem v duši prepričan, da bote svoje glasove dali možem, ki odobrujejo katoliški shod, ki hočejo v duhu njegovih sklepov delati za vas, kmetje, obrtniki, trgovci in delalci! Klic: nazaj k Bogu, nazaj h Kristusu, ki je odmeval na katoliškem shodu, ta klic naj bo tudi bojni klic pri prihodnjih volitvah.

6. Moja prošnja.

Mislim, da ste me razumeli in da se zavestate ne le svoje dolžnosti, ampak tudi svoje odgovornosti. Prosim vas še za dvojce: prvič molimo k Bogu, molimo prav goreče, da on vodi srca nas vseh, da nas strasti ne zaslepé; drugič postopajte sicer odločno, toda mirno in nasprotnikov ne žalite ne z besedo ne z dejanjem!

Naj vas blagoslovi vsemogočni Bog Oče, Sin in sv. Duh.

Dano v Ljubljani na praznik vseh svetnikov leta 1900.

† **Anton Bonaventura**
knez škof.

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dalje.)

XIV.

Smlednik.

Podružnice.

1. Hraše.

Čudno se zdi, da je podružnica sv. Jakoba Vel. celo četrt ure pod Hrašami. Ljudje govore, da so cerkev sezidali v vasi, pa ni hotela ondi stati. Prav ta bajka se čuje tudi o več drugih cerkvah, mislim, da je ljudstvo samo ne verjame. Zelo verodostojna in skoro gotova utegne biti druga tradicija, da je posestnik, ki je imel tu veliko kmetijo skupaj, sam cerkev postavil; saj ima cerkvenec še sedaj poleg nje hišo in lepo zemljišče.

Glavna vrata, delana iz mehkega lesa, imajo pri vrhu trojin izbuhnen svod gotске oblike, ki se vidi le redkokrat. Na oboku gotskega svetišča so štiri rozete, sredi njih je iz kamena izsekana Mati božja z Jezusom v naročju. Veliki oltar z letnico 1647 je delan v baročnem slogu takratnega časa. V prestolu stoji sv. Jakob (več o njem glej Podbrezije) s popotno bučico ob strani in s klobukom na ramenu, na desni in levi so mu tovariši: sv. Peter, Pavel, Nikolaj in Ureh, vrh kinča soha Matere božje. Oltarja v ladiji sta posvečena sv. Ani in sv. Antonu puščavniku. Omeniti moramo še dveh lesenih reliefov, ki visita na steni. Prvi nas spominja turških napadov, predstavlja namreč jahajočega Turka, držečega v eni roki meč, v drugi pa zastavo, pod konjem leže kristijani. Drugi relief kaže na stebru stoječo Marijo, ki se je prikazala sv. Jakobu v Zaragozi na Španskem (Nuestra Señora del pilar).

Zvonik ima močno podlago, ker je spodnje zidovje precej širše kakor zgornje. Streha mu je še po starem načinu izobčena. Taki stolpi imajo pač lepšo obliko kot priproste piramide, da-si so piramide iz praktičnega stališča bolj priporočati. V spodnji zvonikovi steni stoji star kip sv. Ane z Jezusom in Marijo v naročju; okrog kleče romarji, proseči jo pomoči. Trije zvonovi pojo v prvi, kvarti in kvinti z glasovi f—hes—c = 1, 4, 5. Premier jim je 116 : 85 : 71 cm.

Veliki tahta 1588 funtov. Križ, sv. Aua, sv. Jakob s popotno palico, sv. Anton puščavnik z zvončkom. Vliil Albert Samasa l. 1872. Zamolkel glas brez pravega odmeva.

Drugi s podobami: sv. Jakob kot popotnik, sv. Ahacij z mečem, sv. Frančišek Ksaverij. Ob zgornjem robu čitamo: ECCE CRUCEM DOMINI, FUGITE PARTES ADVERSÆ. (Glejte križ Gospodov, bežite sovražne moči.) Ob krilu: HEINRICH RAUSCH ME

FUDIT LABACI 1728. (Henrik Rausch me je vlil v Ljubljani 1728).

Mali je eno leto starejši kakor srednji, noseč letnico 1727. Da si nima zaznamovanega zvonarjevega imena, sodimo vendar, da je iz one zvonarne kakor srednji. Sv. Ana z Marijo in Jezusom, sv. Anton puščavnik, sv. Ahacij z mečem, sv. Leonard z verigo. Ob Zgornjem robu prošnja: PER SIGNUM CRUCIS DE INIMICIS NOSTRIS LIBERA NOS DEUS. (Z znamenjem križa reši nas Bog naših sovražnikov)

Iz teh besedi vidimo, kako so bili zvonovi našim prednikom pripomoček zoper razne nevarnosti. Zvonili so ž njimi ob času vojske, pri napadu roparjev, o nevihti, ob ognju in še o kaki drugi priliki. Glas posvečenega zvona jim je bil kot nevidna moč zoper vsako sovražno silo. Vendar pa niso bili tako praznovorni, kakor se jim očita mnogokrat, češ: o zvonu samem na sebi so verovali, da je zmožen odvrniti nesrečo. Dostavek „per signum crucis“ ali „ecce crucem Domini“ pač jasno kaže, da so pričakovali le v znamenju sv. križa t. j. po zasluženju Kristovem rešenja v nadlogi.

2. Moše.

Blizu Mavčič — le Sava teče vmes — ima soseska Moše svojo cerkev, kateri je varuh sv. nadangelj Mihael. (Več o njem glej Zgornje Duplje). Ta podružnica je bila pred leti najslabša v smleški župniji. Imela je zapuščen veliki oltar, na evangeljski strani še bolj reven oltar sv. Prima in lesen strop v ladiji. Ljudje sami niso mogli dobiti denarja za temeljito popravo, toda našla sta se dva dobra rojaka-duhovnika namreč Županov gospod dr. Andrej Čebašek (umrl kot apostolski protonotarij in inful. stolni dekan v Ljubljani 27. jan. 1899). pa Tomeljnov gospod Anton Vonča, duhovni pastir in zlatomašnik v Bevkah pri Vrhniki. Ta dva se usmilita cerkve svojega rojstnega kraja ter sta jo večjidel na lastne stroške popravila, oziroma nekaj delov prav na novo zgradila. Dobila je mesto lesenega stropa obok in novo notranjo opravo, vse izvršeno po vzorcu svetišča v gotškem slogu. Popolno predelano cerkvico je blagoslovil kranjski dekan Ivan Reš zadnjo nedeljo po binkošti 1859. Ob desni in levi sv. Mihaela stojita nadangelja Gabriel in Rafael, v stranskih dveh oltarjih pa častijo sv. Sebastijana in sv. Martina, prvega kot pomočnika v človeških boleznih, drugega kot patrona živinorejcem. Zakaj so pozabili sv. Prima, ki je imel nekdanj časten prostor v stranskem oltarju, ne vemo pravega odgovora. Cerkev se mora zaradi vlažnosti večkrat zračiti; pravijo, da je temu kriva skala, na kateri stoji temeljno zidovje.

Ko so v dobi cesarja Josipa II. skrajševali velike župnije in iz odcepljenih vasi delali

nove samostojne duhovnije, tedaj bi se bili tudi Mošani radi izločili iz Smlednika. Vložili so prošnjo, naj pridelé njihovo vas Trbojam, pa le zato, ker imajo v Trboje bližje kakor v dosedanjo župnijsko cerkev. Pri zaslišbi so se moške izjavili tako-le: „Akoravno bi nam Trbojci lahko očitali, da imamo od njih kak dobiček, ko bomo hodili v njihovo cerkev k službi božji, zedinili smo se vendar, da rajše pripadamo Trbojam kakor materi-župniji v Smlednik. Nihče pa ne sme sklepati iz tega, da imamo kako zamrzo do domače duhovščine. Odločno zavračamo to sumničenje in povdarjamo, da nam je vselej dobro postregla. Edino zato, ker imamo v Trboje bližje, je naša želja, da se združimo s Trbojani“. Znano je, da se nova duhovnija ni mogla povzdigniti dalje kakor do navadne ekspoziture, vsled tega so tudi Moše še danes tam, kjer so bile pred stoletji — v smleški župniji.

V ozkem stolpu visijo trije zvonovi s premerom 107 : 76 : 70 cm Glasovi so jim fis—b—cis t. j. prima, kvarta in kvinta = 1, 4, 5. Veliki ima zamolkel glas, srednji dober, mali dosti dober.

Veliki vlit leta 1883 s težo 12 stotov in 24 funtov. Križ, sv. Trojica, sv. Mihael z mečem v roki. Zvonar Albert Samassa.

Srednji z napisom: SANCTE MICHAEL ORA PRO NOBIS. (Sv. Mihael prosi za nas) Križ, Marija rožinvenška sv. Sebastijan. Iz livarne Ivan Jakob Samassove 1772.

Mali s podobami: Križ, sv. Mihael z zmajem, sv. Margareta s križem v roki in z zmajem na verigi Ob spodnjem robu se čita: IN NOMINE HAE-REDUM VINCENTII SAMASSA 1824. (V imenu dedičev Vincencija Samassa 1824).

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje prihodnjič.)

Ugovori in odgovori.

Francosko napisal Abbé de Ségur.

(Dalje.)

XXXII.

Ničesar sine morem očitati: nisem moril, nisem kradel, nikomur nisem nič žalega storil. Prav ničesar ne vem, da bi se izpovedal.

Odgovor: Ali je to, dragi prijatelj, zaključek izpraševanja tveje vesti. Zares, ali si ti izvanreden človek, ali pa nisi temeljito izprašal svoje vesti. Kaj drugega ni mogoče. Toda oprosti, da ti izrečem svoje menenje; prepričan sem, da si slaboten človek, kakor so vsi drugi in potemtakem je oni „ali“ opravičen.

Ti meniš, da ti ni ničesar očitati? Toda le malo bolj izprašuj svojo vest. Prav res bi bilo čudno, da bi jaz bolj poznal tvojo vest nego jo ti sam.

1.) No — najprvo, v kakem razmerju si z Bogom? Gotovo ne moreš utajiti, da si mu „nekaj“ dolžan.

On ni zastoj tvoj Stvarnik, tvoj Oče, tvoj Gospod, tvoj zadnji namen. Ali ga čistiš, ali ga moliš, ali se mu zahvaljuješ za dobröte? Ali izpolnjuješ Njegove zapovedi? In če jih ne, ali Ga prosi odpuščanja?

On, Gospod, bi ti moral biti vse, a ti je morebiti le nekoliko? Glej ubogih poganov in divjakov, ki obožavajo svoje malike; ti pa, ki poznaš pravega Boga, ali ne živiš tako, kakor da bi Ga ne bilo?

Tega gotovo preje še pomislil nisi, ko si se ustil, da si ne veš česa očitati, da se ti sploh ničesar ni izpovedavati?

2.) In kako izpolnjuješ svojo dolžnost do bližnjega, ali si v vsem vesten? Le roko na srce! Zakaj tudi tu je vse polno pregreškov. Odkritosrčna in dejanska ljubezen do bližnjega, udanost in prijaznost do drugih, usmiljenje do revežev, potrpljenje proti napakam drugih ljudi, spoštovanje njihovega dobrega imena, pripravnost odpuščati jim žaljenje, dober izgled, dolžnosti do sodržavljanov, tvoje družinske dolžnosti kot sin, kot oče, kot soprog; dolžnosti, ki je mora imeti dober gospodar ali dober posej; dolžnosti dobrega zvestega prijatelja, ki je ima delalec i. dr. Kaj ne, to je dolg zaznamek dolžnosti, kaj ne da? Toda ali izpolnjuješ vse te dolžnosti? Mislim, da si tu lahko dobiš nekaj tvarine za prihodnje izpraševanje vesti in za prihodnjo izpoved?

3.) In kar se tiče dolžnosti, ki jih moraš imeti do samega sebe, mislim, da si marsikaj smeja povedati.

Glej, ti imaš neumrljivo dušo, kako skrbiš za njeno izveličanje? Ali ne živiš tako, kakor da bi je ne imel, in če storiš kako dobro delo, iz katerega namena pa storiš to? Hudoben namen pokvari še tako plemenit čin. Torej ali delaš dobro zato, da činiš božjo voljo, ali zato, da imaš od tega kak oseben dobiček, morebiti zato, da te svet hvali in slavi? Dalje, ali sta ti poznati kreposti: zmernost in čistost? Ako bi tvoj sin delal pred teboj to, kar ti delaš pred Bogom, morda bi ga spodil kot nevrednega sina iz svoje hiše?

In kar je pri drugih pregreha, ali ni tudi pri tebi?

Bodi prepričan, da bi si še dolgo lahko tem načinom izpraševal vest, zakaj še dolgo bi ne prišla do konca. Toda bodi to dovolj, da se prepričaš, kako imaš kljub domišljevani nedolžnosti in popolnosti mnogo razlogov za dolgo in temeljito izpoved. Jaz sem ti le nekoliko označil glavne napake. A ti, mislim, si tudi pripravljen se jih izpovedati, kakor hitro je pripoznaš. Gotovo veš za kakega dobrega duhovnika? Pojdi k njemu, sprejel te bo z veseljem in te v imenu božjem odvezal grehov. Nikar se ne obotavljaj, koj pojdi. Seveda prvi korak je težaven, a težkoče izginejo, veselje pa ostane.

„Toda dolgo, dolgo že nisem bil pri izpovedi“: tako se izgovarjaš.

Potemtakem si še bolj potreben izpovedi.

„Imel bi preveč povedati.“

Tem bolje. Izpovedniki imajo velike grešnike, ki v resnici obžalujejo svoje grehe, še veliko raje, nego male.

„Toda kako naj se vseh svojih grehov domislím?“

Nič ne da. Povej, kar ti je mogoče se spomniti, obžaluj vse grehe, tudi one, ki se jih ne spominjaš.

In Bog, ki noče od tebe drugega nego dobro voljo, ti bode vse odpustil. Glavna stvar pri izpovedi je resnično kesanje.

Poslušaj me, pojdi in se izpovej. Bodeš videl, da bodeš potem srečen in zadovoljen; saj prava sreča je v tem, da imaš mirno srce. A mirnega srca nima, kdor nima čiste vesti.

XXXIII.

Poznam takoimenovanih pobožnih ljudi, ki hodijo k izpovedi. A ti niso nič boljši nego drugi ljudje.

Odgovor: Ako je temu tako, tedaj 1. ni ta človek v resnici pobožen, ali pa je vsaj premalo poučen v verskih stvareh. Dela se le na zunaj pobožnega, a zanemarija duha, ki je pri tem glavna stvar; 2. ta človek ima morebiti toli uporno naravo, da je niti mogočen vpliv tega sv. zakramenta ne izboljša; 3. ali pa — in to je skoro gotovo — ne obsojaš tega ali onega nepristransko in postopaš krivično proti njemu.

Toda pomni dobro, dragi prijatelj, da kristijan, dasi je kristijan, ostane vendarle vedno človek. Slabosti in napake po izvirnem grehu popačene narave ima tudi kristijan, zato ni njegovo življenje vedno v soglasju z njegovimi načeli, željami in sklepi.

Dasi vera ne izkorenini vseh napak, dasi ne odpravi takoj in docela vseh nepopolnosti, vendar zmanjša njih število in moč in je počasi tudi uniči. Saj nam vera zapoveduje, da se moramo neprehoma bojevati proti strastem in slabostim, ona nam udi sredstev, priprostih, a jako dobrih sredstev, da ne postanemo samo dobri ampak tudi popolni, v kolikor to dopušča človeška slabost. Glej svetnike: sv. Frančiška Saleškega, sv. Frančiška Ksaverija, sv. Vincencija Pavlanskega i. dr. Kaj so vsi ti bili? Pravi kristijani, družega nič. Junaške in poštene duše, ki redno rabijo ponujanih si sredstev, odstranijo sčasoma svoje napake, napredujejo v duhovnem življenju in postanejo dobri, izvrstni kristijani.

Gotovo pa je, da so navadno oni, ki zaničujejo pobožne ljudi; sami desetkrat bolj hudobni in sprijeni. Vidijo pezdur v očesu svojega bližnjega, a bruna v svojem očesu ne opazijo.

Vera vedno izpopolnjuje ljudi. Ako ni kateri kristijan brez napak, tedaj bi te napake prav tako imel, ko bi ne bil kristijan; a le, da bi mnogo večje bile.

A. M.

(Dalje pride.)

Književnost.

Nabožno slovstvo se je pri nas Slovencih tekom preteklih dveh desetletij bujno razvilo, kar mora biti v ponos vrlim slovenskim duhovnikom, ki hočejo tudi tem potom probuditi versko življenje Slovencev. Tu priporočamo vrlim bralcem „Danice“ štiri knjige, nabožne vsebine, ki so pred kratkim zagledale beli dan.

I. Venec svetih pesmi za očitno in domačo službo božjo bogoljubnih kristijanov. Sedmi natis. V Mariboru.

1898. Ta knjižica nam podaja lepo število cerkvenih pesmi in je namenjena v prvi vrsti priprostem ljudstvu; katero je slične knjige dolgo pogrešalo. Po nekodi je navada, da ljudje skupno po cerkvah pojo. Lepa šega je to, ker lepo petje je, kakor uvod v tej knjigi pravi, dvojna pobožnost Božjepotniki slovenski pojo sv. pesmi, in ta knjiga jim nudi lepo vrsto primernih pesni, a tudi vernim slov. družinam so nabožne pesni kaj priljubljene. Želeti bi bilo, da se razširjanje te hvalevredne knjige kolikor mogoče pospešuje med slovenskim ljudstvom, kajti pobožno petje vodi človeka v božjo tovarišijo. Kjer se povzdiguje sveto petje iz skesanih src, tam je Bog s svojimi angelji pričujoč.

II. Popotni tovariš za ude III. reda svetega Frančiška. Sestavil O. Angelj Mlejn, mašnik frančiškanskega reda. Ljubljana 1899. Tretjerednikom je gospod pisatelj s to knjigo kaj vstregel, ker do sedaj udje tega reda niso imeli tako primerne vsem zahtevam ustrezajoče knjige. Prijala bode ne le udom ampak tudi voditeljem tega reda, ker je v tretjem delu dodan tudi „Obrednik tretjega reda sv. Frančiška“. Katoliška tiskarna je knjigi preskrbela kaj čedno vnanjščino. Priročna oblika, čisti razločni tisek pa okusno vezanje, pred vsem pa vsebina priporoča to prepotrebno knjigo vsem udom in tudi neudom. Gotovo bo lične knjižice vsak vesel, komur pride v roko.

III. Jeruzalemsko romanje. Spisal profesor J. Zidanšek. V Mariboru, 1899. Dasi nam je nepozabni rajni gospod Lampe podal izvrstnega Jeruzalemskega romarja, vendar nam je i to delo g. Zidanškega dobro došlo. Spisano je povodom splošnega avstrijskega romanja v sveto deželo, ki je bilo uprizorjeno v proslavo in spominj dvojnega jubileja, papeževega in cesarjevega. Knjiga se sama priporoča po svoji mični in učeni vsebini; priporoča pa jo vsem slovenskim rodoljubom nje blagi namen. Gosp. pisatelj je namreč odločil čisti dobiček družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Ker je cena nizka (mehko vez. 40 kr., trdo 50 kr., v platno 65 kr.) in namen tej knjigi tako blag, zato upamo, da se bode kmalu razširila med Slovenci.

IV. Šmarnice, v venec splel Martin Jurkovič, kn. šk. duh. svetovalec in župnik pri sv. Petru poleg Maribora. Maribor 1900. (224 str. mehko vez. 80 v. trdo vez. 1 K 30 v.; v usnje vez. 1 K 60 v.) G. pisatelj v izvirni, jako uljudni obliki razpravlja Marijine čednosti, katere primerja s cveticami, ki so nam Slovincem dobro znane. Rabnost knjige zlasti še to povikšuje, ker je pisana v vznesenem govorniškem duhu in se radi tega toplo priporoča čast. duhovščini, ki čitavernikom Šmarnice.

L. P.

Cerkvena pesmarica za učence slov. ljudskih šol. Založil in sestavil Danilo Fajgelj. I. zvezek, op. 163. Izdaja za organiste stane 120 vinarjev, izdaja za učence stane 40 v. Založil dr. Fr. Sedej, prodajata knjigarja L. Schwentner v Ljubljani in G. Likar v Gorici. 1900. Na deset iztisov se dobi eden navrh. Veliko vrzel v našem cerkvenoglasbenem slovstvu je zagnila ta izdaja; g. skladatelj je s tem delom zadel v črno. Tako pripravnih, nalašč za otroke zloženih cerkvenih skladb še nimamo. Ta zbirka ustreza tudi vsem zahtevam in vsem okoliščinam, za vsako priliko je kaj priprav-

nega. Le kar pogledjmo vsebino! — Najprej imamo 2 mašni pesmi, vsako s tremi napevi, ki zadostujejo za celo mašo; potem 4 obhajilne, 6 Marijinih, 9 za razne dobe cerkvenega leta in nazadnje še osem pesmi razne vsebine. Skladbe so izvečine izvirne — razun šesterih — in splošno lahke bodisi glede petja, bodisi glede spremljanja, ki je urejeno tako, da se mesto orgelj more rabiti tudi harmonij. Za ta slučaj je g. skladatelj zaznamoval, kedaj naj desna roka prevzame partijo tenorjevo. Pripomnili bi samoda bo moral izvečine vsak organist nekatere pesmi transponirati nekoliko nižje, ker bi sicer otroci težko dosegli višje tone. Značaj pesmi je popolnoma cerkven in diči ga prav otroška priprostost ter prijetna melodika. Prav iz tega razloga bodo pesmi ugajale ne le otrokom ampak tudi odraslim, zlasti zaradi neprisiljene srčne pobožnosti, ki jo nekatere pesmi posebno lepo izražajo. Saj se tudi sicer veselimo in nekako pomladimo pri pogledu na nedolžno otroško priprostost. Poleg vsega tega je tudi vnanja oblika obeh izdaj zelo okusna in primerna, in tudi cena je zelo nizka. — Zato mislimo, da nam ne bo nihče zameril želje, naj bi se ta zbirka razširila po vseh šolah slovenske domovine, naj bi se te pesmi razlegale povsod iz pobožnih otroških src na čast Njemu, ki je tako zelo ljubil otročiče in na čast Njegove najsvetejše Matere, ki ji bo gotovo najbolj ugajala pesem iz nedolžnega srca. . . .

Fr. K.

A. Hribar Korinjski: Popevčice milemu narodu. II. zvezek. Županova Minka. V Celji, 1899. — Tudi ta zvezek Hribarjevih popevčic nam priča o pesnikovi nadarjenosti. Pove nam pa tudi, da bi Hribar speval lahko kaj boljšega, popolnejšega, ako bi se le hotel potruditi. V tem oziru je prvi zvezek njegovih popevčic dosti bolji od drugega. V „Minki“ se dobe sledovi priproste, iz srca prihajajoče, za narod pisane, res narodne poezije. Le tuintam bi moral pesnik paziti na umetniško obliko, da bi javne, čiste izlive svoje duše dal narodu v umetnih in vendar priprostih pesmih. Oblika knjižice je zelo lična; v platno vezana velja 3 K 40 vin.

Pomladni glas, X. zvezek. Uredil in založil Frančišek Kralj. Ljubljana, 1900. Letošnji „Pomladni glas“ so vredni, da zavzemajo določno mesto med ostalimi devetimi letniki. Vsi spisi v njih se odlikujejo po svoji ljubki živahnosti in priprostosti. Najbolj nam ugajajo spisi: „Mavrica“ — res okusno izbrana mavrica sličic — „Jeseni je bilo“, „Nazaj“ in vspodbudna povest: „Slovenski mučenec“. Knjižica je jako primerno in ne drago darilice mladini bodisi ob godovanju, bodisi za sv. Nikolaja in Božič. Cene so primerno nizke. Krasno vezan zvezek velja 1 K 80 vin., v platno 1 K 10 v., kartoniran 80 vin., broširan 60 v. Dobiva se v ljubljanskem semenišču.

Marijina otroka. — Povest iz kavkaških gora. Spisal I. Spilman T. I. s 4 podobami. Ljubljana 1900. Cena 40 vin. Lepa vspodbudna povest za mladino, prav kakor nalašč prikladna za ljudske, šolske in župne knjižnice. Dejanje enostavno, slog ljubeč, priprost, prikupljiv. Mladina bode z velikim veseljem segala po nji.

Enako za mladino primerni sta sledeči knjižici, ki jih je založila Kat. Bukvarna: „Ljubite svoje sovražnike“ spisal I. Spillmann. Ljubljana, 1899. in pa Maron, krščanski deček z Libanona. Ljubljana, 1900

Spisal, A. v B. Cena obema knjižicama je ista: 40 vin.

— p —

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec december 1900.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen:

Jubilej.

1.) **Sv. Edmund in tovariši.** Katoliško gibanje na Angleškem. Več bolnikov. Sirotišnice.

2.) **Prva adventna nedelja.** Priprava na prihod Gospodov z molitvijo in pokoro. Romanja v Rim.

3.) **Sv. Frančišek Ksaverij.** Misijoni v Indiji in na Japonskem. Neki redovni predstojnik in njegovi podložni. Mir in edinstvo.

4.) **Sv. Barbara.** Sprejem sv. zakramentov za umirajoče. Pobožna društva, sosebno za slovenske žene in dekleta. Katoliško časopisje.

5.) **Sv. Sava.** Slovani. Dobri redovni predstojniki. Uradniki. Vzgojevališča.

6.) **Sv. Nikolaj.** Ljubljanska škofija. Bogoslovni zavodi. Naše srednješolsko dijaštvo. Usmiljenje do ubogih ob hudem zimskem času.

N.

Listek.

Dve slovenski stoletnici. 26. t. m. je minulo 100 let, kar se je rodil na Ponikvi v Štajarski največi vseh dosedanjih slovenskih škofov Anton Martin Slomšek. Da bi ne bil storil družega ničesar, dva nesmrtna čina ga proslavita, dokler bo slovenskega rodu Ustanovil je namreč družbo sv. Mohorja v Celovci; ono družbo, koja broji v malem poldrugomilijonnem slovenskem narodu to dōbo ogromno število 78 596 tih družbine knjige prejemajočih udov. Memogredē povedano je v lavantinski škofiji poskočilo to zadnje leto število za 990 udov; a v ljubljanski škofiji — zapomnimo si tega Kranjci — pa padlo za 636 udov. Pozneje je z velikimi težavami, kot je to razumno samo ob sebi, Slomšek škof premestil škofijski sedež iz Št. Andraža v labodski dolini na Koroškem, kjer je stoloval še sam — sredi v slovensko zemljo v Maribor ter zedinil tem potem, menda pač za vselej, v eno škofijo do mala vse štajarske Slovence. Čast in slava bodi cerkvenemu možu-velikanu. — 3. decembra t. l. pa bode tudi 100 let, kar je rojen bil v Vrbi na Gorenskem največi vseh dosedanjih slovenskih pesnikov dr. Francē Ksaverij Prešeren. Umrl je mož, ki je svētu dolgo upal in se bal — slovó pa upu, strahu dal, še ne 49 let star kot odvetnik v Kranji. V hudi zadnji vodenični bolezni, v koji mu je trkala na vrata povrh še mrzla roka jedinščine, je ponavlja je milo milo prosil Boga: naj bi ga rešil iz te solzne doline. A, ko mu je neznosna žeja osuševala usta in jezik, je odklanjajoč požirka mrzle vōde govoril besede, kojih pač nobeden njega životopisecv ne pozabi: „Tudi Krist je trpel na križi hudo žejo“, je rekel, „a ni pil; ne bom pil —

bodi mi to v pokoro“. Komu čutečniku ne solzi oko, ko čuje o tem izlivu prav prave krščanske duše prvega slovenskega pevca Preširna. Čast in slava bodi pesniku-velikanu, naši mladini in našemu razumništvu postalemu za vse čase izgled — tako naj umiramo kristijanje. K.

Zahvala.

Dve sestri se zahvaljuje, da sve zadobili zdravje na prošnjo do Jezusovega srca in Marijino ter sv. Jožefa in sv. Antona pomoč. Bodi čast sv. Rešnjemu Telesu, vsem pomočnikom pa pristrčna zahvala za zdravje.

J. M.

Prošnja.

Neka oseba, ki je dalj časa hudo bolna, se prav živo priporoča v gorečo molitev vsem udom bratovščine N. Lj. Gospe. Ljubi Bog naj bi jej na priprošnjo Matere Božje, sv. Jožefa in sv. Antona podelil še ljubo zdravje, ako je njegova sv. volja.

Idrija — Ivana Hladnik

V moitev se priporočate dve učiteljski kandidatinji za zrelostni izpit. Pošteni ste in verski; zato bote v hvaležnosti potem po možnosti mogli razširjati tudi česčenje Marijino in sv. Jožefa v Mariboru.

Škofijska kronika.

Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji. Knez-škofijskim konzistorijalnim svetnikom je bil imenovan preč. g. Karol Heidrich, misijonar kongregacije sv. Vincencija P. in kurat v deželni bolnici v Ljubljani — Profesorjem specialne dogmatike na kn. šk. bogoslovnem učilišči v Ljubljani je bil imenovan stolni vikarij veleč. g. Aleksij Ušeničnik. — Podeljene so bile župnije: Blagovica veleč. g. Antonu Mali, župniku v Javorji pod Ljubljano; Ig veleč. g. Petru Bohinjec, župniku v Horijulu, ki se je pa podeljeni župniji odpovedal; Semič provizorno veleč. g. Matiji Erzar, župniku v Selcih. — Kanonično vmeščen je bil veleč. g. Ludovik Škufca, dosednji župnik blagoviški, na župnijo Krško dne 16. oktobra 1900 — Župnim upraviteljem v Dragi (Suchen) je bil imenovan tamošnji kapelan č. g. Tomo Zabukovec — Premeščeni so bili čč. gg.: Josip Švigelj iz Senožeč kot ekspozit v Harije; Francišek Juvan iz Starega Trga pri Loži v Št. Jernej; Josip Šolar iz Št. Jerneja v Stari Trg pri Loži; dr. Matija Prelesnik je dekretiran kot kapelan na Trato; Francišek Zega (P. Gavdijoz) iz reda manjših bratov sv. Franciška je bil dekretiran kot kapelan na Prem. — Umrl je č. g. Josip Vrus, vpokojeni duhovnik ljubljanske škofije, dne 13. t. m. v zavodu usmiljenih bratov v Kainbachu pri Gradci. Duhobolen je moral pred meseci opustiti svojo kapelansko službo pri D. M. v Polji. Priporoča se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom. Ljubljanski škofijski list 1900 14. nov. — št. VI. in Uredn.

Č. g. dr. Matija Prelesnik je imenovan učnim prefektom v ljubljanski bogoslovni.

„Slovenec“ 22. nov. t. l. št. 268.